

Valdis Labinskis rūpējas par tēva piemiņas saglabāšanu

Antons Rancāns

Pēc ilgās un grūtas slimības Rīgā šī gada 5. februārī 90 gadu vecumā mūžībā aizgāja viens no pēdējiem pirmās Latvijas brīvvalsts policistiem Vitālijs Labinskis. Viņa mirstīgās atliekas pārvestas uz dzimto Jersikas pagastu Preiļu rajonā un guldītas Upenieku kapsētā, pēdējā gaitā izvadīja Līvānu Romas katoļu draudzes dekāns Pēteris Vilcāns.

Pēc policista eksāmenu nokārtošanas V. Labinskis strādāja Daugavpils apriņķa Bīkerniekos, tad Kalupē, vēlāk Staņislavs Bogdāns komandēja viņu arī uz Nīcgali. Grāmatā «Latvijas policijas vēsture» lasām – «Labinskis-Vucinlīdzāns Vitālijs, Daugavpils apriņķa policists, Bīkernieku pagasta 2. šķiras kārtbūnieks (iecelts 1939. gadā), līdz tam – atvaļināts kaprālis. Tajā pašā gadā iecelts par Daugavpils apriņķa Kalupes pagasta 2. šķiras kārtbūnieku». Par S. Bogdānu pašu šī grāmata vēsta par apriņķa policijas 4. nodaļas priekšnieku, kurš 1936. gadā saņēmis gratulāciju par enerģisku un apķērīgu rīcību, atklājot zagļu recidivistu bandu piecu cilvēku sastāvā, un tajā pašā gadā pārcelts par apriņķa policijas 1. iecirkņa priekšnieku.

V. Labinskis Bīkerniekos strādāja brīvības cīņu dalībnieka, kārtbūnieka Antona Plotiņa vadībā, kurš pārkāpēju sodīšanā šajā vecietnieku novadā pratis izīkēt bez protokoliem, ar stingrāku vārdu vien un padraudot ar steku, un iecirknis bijis slavens ar augstu godprātības līmeni. Viņu 1940. gada beigās aizturēja krievu armijas daļa, tika izsūtīts un gāja bojā. Kalupē V. Labinskis tika priekšnieks bija pagasta kārtbūnieks Kokins, vīrs jau gados un slimīgs, iespējams, jaunajam policijas darbiniekam bija paredzēta stāšanās viņa vietā, taču sākās karš un milzu pārmaiņu laiks.

Izrādās, ka latviešu policistu pienākumus, pildot valdības rīkojumu, bijis arī gādāt par caurcejošo sarkanās armijas daļu kolonnu drošību, par aizsargu ieroču nodošanu, tomēr tas neko daudz nelīdzējis, un V. Labinskis 1940. gada novembrī atlaists no policijas. Viņa dēls Valdis Labinskis, radiožurnālists, kurš ilgāku laiku strādāja radio «Brīvā Eiropa» Prāgā, savācis daudz materiālu par tēva darbību arī citos amatos, aizsargu organizācijā, izsūtījumā Vjatkas un Karagandas nometnēs, ārzemju latviešu sabiedriskajā dzīvē, nolēmis tos publiskot avīzē «Brīvā Latvija», policijas izdevumos un «Vietējai Latgales Avīzei» uzticējis daļu no tiem.

...Vitālijs Labinskis bija dzimis 1914. gada 26. aprīlī Jersikas pagasta Iztekās, četrus gadus vecumā zaudēja Pirmajā pasaules karā sakropļoto tēvu Jāni, bet, pateicoties mātei Teklai un patēvam Jāzepam, arī dzīvojot trūcīgos apstākļos beidza skolas Jersikā un Līvānos, kur bija jauniešu pretalkohola pulciņa loceklis,

1933. gadā absolvēja Jēkabpils komercskolu. Pēc tās strādāja Līvānu pagasta valdē, 1936. gada pavasarī iesaukts obligātajā karadienestā, 1937. gada martā Rīgas 6. kājnieku pulkā beidza virsnieku vietnieku kursus. Pēc

Otrdien pieminējam komunistiskā terora upurus – vairāk nekā 15 tūkstošus Latvijas iedzīvotāju, kurus 1941. gada 14. jūnijā padomju okupācijas varas iestādes ar vietējo pakalpiņu atbalstu deportēja uz Sibīriju un citiem attāliem Krievijas novadiem.

dienesta turpināja darbu Līvānos, dziedāja viru dubultkvartetā. Iestājās aizsargos, vēlāk – policijā.

Kalupē kļuva par aizsargu nodaļas komandieri, kurai bija arī savs jātnieku vads, ko reiz nācies sūtīt uz Višķiem nesankcionētas 1. maija demonstrācijas izklidināšanai. Pats šādās akcijās nepiedalījies, tāpat atteicies no slepenpolicijas mājieniem kļūt par tās darbinieku vai ziņotāju.

Pēc atbrīvošanas no policijas strādāja Sēlijas mežos. Tur nodarbinātie it kā nebija pakļauti 1941. gada 14. jūnija deportācijām, bet tā kā okupācijas varas iestādes ar to draudēja vecākiem, jaunākajiem brāļiem Adamam un māsa Bernadetai, ieradās Līvānos un pieteicās pats. Sākās viņa desmit ieslodzījuma gadi. Tēva piedzīvoto padomju koncentrācijas nometnēs Vjatkas un Karagandas apgabalā dēls daļēji aprakstījis Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas Ārzemju komitejas Stokholmā izdotajā žurnālā «Brīvība» un Ādolfa Šildes rediģētajā grāmatā «Pasaules revolūcijas vārdā».

Kā raksta V. Labinskis, sākumā tēvs «gulagos» bijis kopā ar neatkarīgās Latvijas politisko, militāro un ekonomisko eliti, vēlāk ar ieslodzītajiem latviešu leģionāriem un nacionālajiem partizāniem. Mocības pārciest palīdzējusi jaunība, laba veselība un atteikšanās no mahorkas, tomēr bez Dieva un cilvēku atbalsta ar to vien nebūtu pieticis: vienreiz glābusi ārste, citreiz – vajadzība pēc grāmatveža. Bet parasti bija jāstrādā mežā vai celtniecībā.

Pēc noteiktā soda izciešanas atbrīvošana nesevoja, tās vietā – mūža izsūtījums tālāk uz austrumiem, Krasnojarskas apgabalā pie Angāras, dzīve kopā ar vietējiem krieviem, izsūtītajiem lietuviešiem un vāciešiem, starp kuriem atrada dzīvesbiedri – no Klaipēdas apgabala deportēto Gertrūdi ar bērniem Ēriku un Arno. Tē dzima arī viņu kopīgais dēls Valdis.

Pēc Staļina nāves Vitāliju Labinski amnestēja, bet vispirms viens pats 1958. gadā ieradās

Vitālijs Labinskis (centrā) neatkarīgās Latvijas armijā 1936. vai 1937. gadā

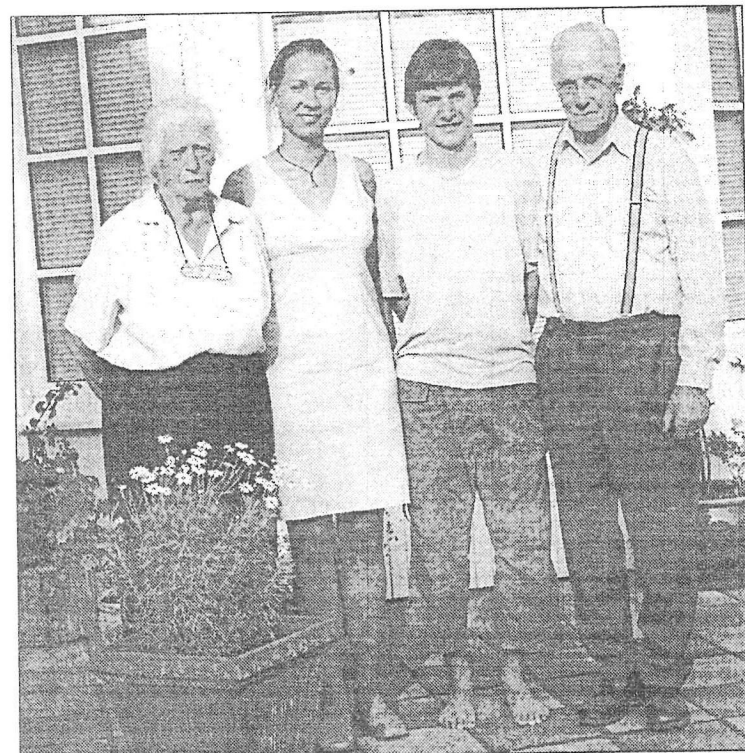
dzimtenē pārliecināties, vai ir kur atgriezties ar ģimeni – Jersika bija kļuvusi svešāka, tomēr sauca atpakaļ. Atbrauca vasarā. Kā politiski neuzticamiem viņiem nebija izredzu tikt ne pie darba specialitātē, ne pienācīga dzīvokļa, vienīgais prieks – meitiņas Viktorijas piedzimšana. Pateicoties seniora Klauža aizliktajam labajam vārdam, izdevies iekārtoties Starpkolhozu celtniecības organizācijā. Atkal darbs mežā, un tur noderēja no Sibīrijas atvestais motorzaģis «Družba». Vēlāk Vitālijam uzticēja brigadiers pienākumus, bet tas neglāba no diskriminācijas. Gertrūde ar Maskavā, Vācijas Federatīvās Republikas sūtniecībā izdoto pasi nedrīkstēja dzīvot ārpus Līvāniem, bet tam bija arī savs labums – ar Vācijas radu atbalstu pēc vairākiem nesekmīgiem mēģinājumiem 1966. gadā tomēr tika iegūta atļauja izceļošanai ar ģimeni uz tēvu zemi.

Sievas dzimtenē Vitālijs Labinskis ar priekšlasījumiem apmeklēja Otrā pasaules kara bēgļu nometnes Vācijā un Lielbritānijā, stāstīja par dzīvi Sibīrijā un Latvijā. Lielbritānijas Reinas armijas civilās apgādes sistēmā Krefeldā dabūja grāmatveža darbu, no 1970. gada pārcēlās uz Mīnsteri par tehnisko darbinieku Latviešu ģimnāzijas internāta saimniecībā. Tam vēl bija saistība arī ar vēlmi dzīvot intensīvākā latviskā vidē un lai abi jaunākie bērni – Valdis un Veronika – varētu mācīties latviešu skolā. Pirmie gadi te aizritēja bijušā pulkveža Viļa Januma ģimenes dzīvošanā un intensīvajā latviskuma gara iespaidā.

1980. gadā V. Labinskis, devies pensijā, un, kā saka, ar visu galvu aizgāja sabiedriskajā darbā: kļuva par vietējās latviešu kopienas (300 cilvēku) biedru naudas ievācēju, tajā iesaistot rekordlielu skaitu – 200 biedrus, atbalstīja jauno Latviešu centru (LC), kam no pasaules latviešu ziedojumiem piesaistīja līdzekļus vairāk nekā miljona vācu marku apmērā, atjaunotās Latvijas Republikas Bonnas vēstnie-

Vitālijs Labinskis (pa kreisi) aizsarga formā pie Līvānu tilta ar kādu no darba biedriem, jo tad bija Kalupes nodaļas komandieris

Kopā ar dzīvesbiedri Gertrūdi un mazbērniem Aiju un Miķeli meitas Viktorijas un znata Mārtiņa Zandbergu mājā Rīgā

cības uzdevumā Mīnsterē reģistrēja pilsoņus, veica finanšu revīzijas LC un arī visas Vācijas latviešu kopīgās organizācijas mērogā, atnodos laikā uzņēma simtiem viesu no Latvijas, rādīja pilsētu un latgaļu grāmatu krātuvi «Latgaļu sāta», ko Albertam Spoģim citīgi palīdzēja iekārtot un uzturēt, Jāņa Jaunsudrabiņa un Zentas Mauriņas muzeju.

Vitālijs Labinskis, pēc dēla

stāstītā, bieži apmeklēja dzimtās vietas, sarakstījās ar draugiem un paziņām, daudzus atbalstīja materiāli. Pirms dažiem gadiem pārcēlās uz dzīvi Rīgā, uz senču dzimteni atgriezušies arī viņa jaunākie bērni. Viņš, kā saka Valdis, piedzīvoja Latvijas iekļaušanos Eiropas Savienībā un aizgāja mūžībā ar apziņu, ka nav kalpojis svešu varu militārajās struktūrās, – tikai savai brīvajai Latvijai. ☐

Nietējā latgales Avīze - 2005 - Nr. 24, 17. jūn. - 19. jūn.